

KAASUA KOMISARIO LIKANEN

Suomennos: Jukka Heiskanen
Tekstaus: Hannu Pelppo
Jalava 1988
56 s.

Joakim Pirisen *Kaasua, Komisario Likanen* on kolmas albumi, joka häneltä suomeksi ilmestyy. Tässä albumissa on paljon materiaalia alkuperäisalbumista *Gas* (Tago Förlag, 1987), joskin osia *Gas*-albumista on jo aikaisemminkin käännetty muissa yhteyksissä.

Ensimmäiseksi ei kai pitäisi puuttua painoasuun, mutta on surullista katsella vieretysten *Gas*-albumia ja sen suomennosta. Vaikkakin tekstaus ja tarinoiden logot on suomalaisversiossa pieteetillä hoidettu, itse painojälki on lähinnä mustan värin osalta turhan tuhrusta. Kun kysymys on Pirisen kaltaisesta hienon viivan ja erittäin taidokkaan musta/valkoinen -kontrastin käyttäjästä, olisi Jalavankin syytä valvoa albumien painojälkeä hiukka tarkemmin.

Mutta sitten itse sarjakuviin. Tässäkin albumissa seikkailevat "hiekkalaatikon rakkarit", pohjoismaisen hyvinvointivaltion pikkuvanhant ipanat. Pirisellä on ollut tapana pikkurakkareidensa kautta valottaa erittäinkin syviä sosiaalisia kuvioita, ja niin myös tässä. Lyhyiden kertomusten teemoina voivat olla vaikkapa kulutustotumukset tai – niinkuin useammassa tämän albumin rakkaritarinoissa – aikuisten tarve kontrolloida lasten mielikuvitusta.

Pitempiä (yli sivun mittaisia) sarjakuvanovelleja on albumissa viisi, ja kaikissa on yksi yhteinen piirre: enemmän tai vähemmän dominoiva unen logiikka. Pari tarinaa, niminovelli "Kaasua" ja "Vieras ulkoavaruudesta" ovat surrealististen elementtensä lisäksi myös nähtävissä parodioina rikos- ja tieteiskertomuksista. Eri-

tyylytieteis fiction on Pirisen mielestä otollinen irvistelyn aihe: hän ei, omien sanojensa mukaan, jaksa ymmärtää nuorten sarjakuvapiirtäjien jatkuvaa kiinnostusta avaruusspektaakkeleihin. Albumin yksisivuinen "Mikko ja Minna matkaavat avaruuteen" lienee myös tämän aspektin tuloksia.

Kaikkein kirkkainta yhteiskunnallista satiiria edustaa novelli "Kerttu-muori ja maailmanrauha". Siinä saavat kyytiä niin suurvaltojen edustajat kuin joukkotiedotuskin. Kyseinen tarina on muuten albumin vaaleasävyisin: Pirisen normaalien runsaan mustan käytön rinnalla se on ulkoasultaan poikkeuksellisen kevyt ja valoisa, mikä sopiikin hienosti yhdistymään Pirisen albumin kenties ainoaan aidosti positiiviseen hahmoon, Kerttu-muoriin.

"Silta" ja "Saaristossa" ovat sitten jo struktuuriltaan erittäin unenomaisia. Jälkimmäisestä löytyy myös oivallisia viittauksia videokulttuurin malleihin. Pirinen on yksi harvoista tuntemistani sarjakuvantekijöistä, joka osaa soveltaa unen logiikkaa juuri oikealla tavalla: vaikka sarjakuvan eteneminen ei toimi luonnollisin kausaalisuhtein, sen ei silti tarvitse olla käsittämätön, ikävystyttävä tai sekava. Tämän taidon on osannut varhaisista mestareista mm. Herriman, johon Piristä on usein – eikä turhaan – verrattu.

Ennen kaikkea Pirinen on hauska. Vaikka tässä onkin analysoitu ja haettu symbolifunktioita, on Pirisen päällimmäinen ominaisuus kuviaraastavan ja räävittömän huumorin viljely. Kuka voisi unohtaa myyrän kohtalon valintamyymälän kassalla tai sen hiekkalaatikon hirmun, joka keksi illan pimeydessä uuden laskutavan?

Piristä on turha enää kenellekään lanseerata. Hän on jo nyt itsestään selvä nykysarjakuvan klassikko.

Johanna Sinisalo

